

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana. Dopuštenje za ponovno objavljivanje ovog sažetka dano je isključivo u svrhu uključivanja u HUDOC bazu podataka Suda.

© Office of the Agent of the Republic of Croatia before the European Court of Human Rights. All rights reserved. Permission to re-publish this summary has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Bureau de l'Agent de la République de Croatie devant la Cour européenne des droits de l'homme. Tous droits réservés. L'autorisation de republier ce résumé a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

SAŽETAK
DVORSKI protiv HRVATSKE
zahtjev broj 25703/11
presuda Velikog vijeća od 20. listopada 2015.

❖ **ČINJENICE**

U ranim jutarnjim satima dana 13. ožujka 2007. godine u Rijeci se dogodilo trostruko ubojstvo, razbojništvo i palež nebodera. Istog poslijepodneva podnositelj je radi ispitivanja doveden u policijsku postaju gdje je ostao sve dok sljedećeg dana nije formalno uhićen.

Podnositelj tvrdi da je tijekom jutra 14. ožujka 2007. godine njegova majka kontaktirala odvjetnika G.M., kojeg je upoznao tijekom prethodnog suđenja, i zatražila da zastupa njezinog sina. G.M. je stigao u policijsku postaju u 10.45, ali ga je policija odbila pustiti k podnositelju. G.M. je htio podnijeti kaznenu prijavu u vezi toga, ali su policijski službenici odbili zaprimiti prijavu. On je stoga ovaj događaj prijavio zamjenicima županijskog državnog odvjetnika u Rijeci i sudu. Oko 13.30 sati podnositeljev otac je potpisao punomoć G.M. za zastupanje sina. Tijekom poslijepodneva G.M. je još jednom pokušao stupiti u kontakt s podnositeljem, ali bez uspjeha. G.M. je o tome obavijestio načelnika policijske uprave.

U večernjim satima dana 14. ožujka 2007. godine podnositelj je dao iskaz u prisutnosti odvjetnika M.R., kojeg je, prema zapisniku o policijskom ispitivanju, sam izabrao.

Dana 16. ožujka 2007. godine pokrenuta je istraga protiv podnositelja, a 12. srpnja 2007. godine podignuta je optužnica protiv podnositelja zbog tri teška ubojstva i paleža. Podnositelj je podnio prigovor protiv optužnice u kojem nije spominjao probleme u pogledu zastupanja prilikom ispitivanja pred policijom.

Dana 2. travnja 2008. godine podnositelj je predložio da sud pozove kao svjedoka odvjetnika G.M. radi davanja iskaza o navodno nezakonito pribavljenom priznanju pred policijom. Naveo je kako je odvjetniku G.M. bio zabranjen kontakt s njim te kako ga je policija prisilila na davanje priznanja. Sud je odbio taj prijedlog navodeći da su sve relevantne činjenice već utvrđene.

Dana 30. lipnja 2008. godine sud je proglasio podnositelja krivim prema optužnici i osudio ga na 40 godina zatvora. Podnositeljeve žalbe odbio je i drugostupanjski i trećestupanjski sud.

Ustavni sud je potvrdio da je kazneni postupak protiv podnositelja bio pošten te da nema dokaza da je podnositelj bio zlostavljan za vrijeme boravka u policiji.

Podnositelj je tvrdio da mu nije omogućeno da se tijekom ispitivanja pred policijom brani uz pravnu pomoć odvjetnika G.M., te da zbog toga nije imao pošteno suđenje.

Dana 28. studenog 2013. godine vijeće Suda donijelo je presudu u kojoj je utvrdilo da nije došlo do povrede članka 3. (zabrana mučenja) ni povrede članka 6. stavaka 1. i 3. Konvencije (pravo na pošteno suđenje i pravo na branitelja po vlastitom izboru). Po zahtjevu podnositelja predmet je upućen Velikom vijeću na ponovno razmatranje.

❖ OCJENA SUDA

Dana 14. travnja 2007. godine između 20.10 i 23.00 sata podnositelj je dao iskaz policiji u prisutnosti odvjetnika M.R. kojeg je, prema tvrdnjama Vlade, izabrao po svojoj slobodnoj volji. Taj iskaz (priznanje) korišten je kao dokaz tijekom kaznenog postupka.

Međutim, Sud je primijetio da je tog jutra, drugi odvjetnik, G.M. obavijestio načelnika policijske uprave o neuspjelim pokušajima da kontaktira podnositelja koji se nalazio u policijskoj postaji. U svojoj pritužbi načelniku policijske postaje G.M. je tvrdio da je i tijekom popodnevnih sati pokušao doći do podnositelja, ali mu je ponovno rečeno da ode. Kada je podnositelj doveden pred istražnog suca tvrdio je da ga policija uopće nije obavijestila o dolasku odvjetnika G.M. Tijekom sudskog postupka prigovarao je da policija nije pustila odvjetnika G.M. k njemu te zatražio da sud ispita G.M. na tu okolnost, no taj njegov zahtjev je odbijen.

Je li podnositelja zastupao odvjetnik po vlastitom informiranom odabiru?

Sud je zaključio da je u dovoljnoj mjeri utvrđeno da su G.M.-a angažirali podnositeljevi roditelji, da je u više navrata pokušavao doći do podnositelja u policijskoj postaji te da su mu policijski službenici rekli neka ode, bez da su podnositelja obavijestili o njegovom dolasku. Stoga, iako je podnositelj sam izabrao odvjetnika M.R., to nije bio informirani izbor, jer nije imao saznanja o tome da je odvjetnik kojeg su mu angažirali roditelji pristupio u policijsku postaju s namjerom da ga zastupa.

Jesu li postojali valjani i dostatni razlozi da se odvjetniku G.M. uskrati pristup podnositelju?

Domaći zakon jasno navodi da branitelja može angažirati sam okrivljenik ili njegovi bliski srodnici, uključujući roditelje. Okrivljenik može odbiti zastupanje branitelja kojeg su mu angažirali roditelji, ali da bi to mogao, on prvo mora biti informiran o tome. Stoga je policija

imala obavezu obavijestiti podnositelja o tome da je odvjetnik kojeg su mu angažirali roditelji pristupio u policijsku postaju. Međutim, policija to nije učinila, pa je podnositelj potpisao punomoć odvjetniku M.R. bez da je znao da su mu roditelji angažirali odvjetnika G.M. Podnositelju je stoga bila uskraćena mogućnost da izabere G.M. da ga zastupa na ispitivanju pred policijom. Sud nije uvjeren da je takvo ograničenje bilo opravdano valjanim i dostatnim razlozima.

Je li se podnositelj odrekao prava da ga zastupa odvjetnik po vlastitom izboru?

Ne može se tvrditi da se potpisivanjem punomoći odvjetniku M.R. podnositelj odrekao svog prava na temelju članka 6. Konvencije da bude zastupan po odvjetniku prema vlastitom informiranom izboru.

Je li narušena poštenost postupka u cjelini?

Podnositeljev iskaz pred policijom korišten je prilikom donošenja osuđujuće presude, iako nije bio glavni temelj za optužnicu. Ujedno, podnositelj tijekom postupka nije prigovarao na kvalitetu pravnog zastupanja M.R. Međutim, Zakon o kaznenom postupku propisivao je da optuženik ima pravo sam izabrati branitelja, a tek ako taj odvjetnik ne može pristupiti, drugi odvjetnik može biti pozvan s liste dežurnih odvjetnika. Sud je utvrdio da ne postoje čvrsti dokazi da je u ovom predmetu poštovana ta zakonska odredba.

Također, prema zapisniku o ispitivanju podnositelja u policiji, M.R. i podnositelj su razgovarali otprilike samo deset minuta prije ispitivanja što je relativno kratko razdoblje imajući u vidu težinu optužbi.

Sud je naglasio važnost istrage¹ koja prethodi kaznenom postupku jer dokazi koji su tijekom nje prikupljeni određuju okvir za odlučivanje u kaznenom postupku. Stoga bi optužena osoba već u toj fazi trebala imati mogućnost da je zastupa branitelj po njezinom vlastitom izboru.

Kada se pojave tvrdnje da je imenovanje ili izbor odvjetnika osumnjičenika doprinio davanju inkriminirajućih izjava na samom početku kaznene istrage, potrebno je pažljivo ispitivanje tih navoda od strane domaćih vlasti, posebno sudova. Međutim, nijedno tijelo nije poduzelo nikakve korake da pribavi iskaz G.M. ili nekog od uključenih policijskih službenika kako bi se utvrdile okolnosti njegovog pristupanja u policijsku postaju.

Pri donošenju zaključka o tome je li podnositelj imao pravo na pošteno suđenje, Sud primjećuje da je na samom početku istrage podnositelju uskraćen pristup odvjetniku kojeg su mu izabrali roditelji, kao i mogućnost da samostalno odabere odvjetnika u skladu s pravom na informirani izbor odvjetnika. Posljedice ovakvog postupanja policije mogu se protumačiti na

¹ Istraga, u konvencijskom smislu, predstavlja svako istraživanje kaznenog djela, uključujući, primjerice, predistražni postupak, neovisno o definiciji istrage u nacionalnom zakonodavstvu.

način da je podnositelj priznao počinjenje kaznenog djela, umjesto da se branio šutnjom na što je imao pravo, i da je to njegovo priznanje kasnije uzeto kao dokaz protiv njega.

Zaključno

Policija nije ni na koji način obavijestila podnositelja o dolasku G.M. u policijsku postaju, podnositelj je kasnije tijekom policijskog ispitivanja u cijelosti priznao kazneno djelo, a priznanje je korišteno kao dokaz u kaznenom postupku u kojem je osuđen. Nacionalni sudovi nisu na prikladan način ispitali ovo pitanje niti poduzeli nužne mjere da se osigura pošteno suđenje. Ovi čimbenici nepovratno su povrijedili podnositeljeva prava na obranu i utjecali na poštenost kaznenog postupka u cjelini.

❖ PRAVIČNA NAKNADA

Utvrđenje naknade samo po sebi predstavlja dostatnu zadovoljštinu

6.500 eura - na ime troškova postupka

